

JMÉNEM MOJÍ SESTRY

*Ve válce
a v lásce
je vše
dovoleno*

Barbora Linke

motto

Jménem mojí sestry

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

motto

Barbora Linke

Jménem mojí sestry – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

JMÉNEM
MOJÍ
SESTRY

Barbora Linke

Praha 2021

© Barbora Linke-Jemelková, 2021

Cover illustrations © caesart, Ensuper, Masson, Monika Gruszewicz,
Semen Kuzmin / Shutterstock

ISBN tištěné verze 978-80-267-2140-6

ISBN e-knihy 978-80-267-2144-4 (1. zveřejnění, 2021) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-2145-1 (1. zveřejnění, 2021) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-267-2143-7 (1. zveřejnění, 2021) (ePDF)

Prarodičům

PROLOG

Je květnový den roku 1939. Po obloze plují nadýchaní beránci a mezi nimi vykukuje pomerančové slunce. Poskakuju si po obrubníku chodníku a tu a tam vystříhnu několik piruet za sebou. Třebaže od letošního března na Prahu padá stín v podobě nacistického Německa, rozdávám úsměvy na potkání. Přes smutek v srdci nad osudem milované rodné vlasti mám opravdový důvod, proč se radovat a proč zapomenout na okupaci a hrozící válku.

„Přeji krásný den!“ zavolám na zakaboněnou postarší dámu s huňatým pejskem na vodítku a pomůžu jí přejít přes silnici. Je to teprve pár neděl, co se začalo jezdit vpravo, a málokdo si na to stihl zvyknout.

„Z čeho máš takovou radost, děvenko?“ zeptá se mě paní podezřívavě.

Skousnu si spodní ret, abych se nerozesmála nahlas. „Ze sebe!“

Asi se chovám ztřeštěně, ale co. Mám chuť tancovat a koupit si něco hezkého na sebe. Dnes na to mám právo, dnes si můžu přát cokoliv, protože jsem dostala bezva *džob!*

Svůj úplně první, a ne ledajaký... Zní to krásně.

Nakouknu do výkladní skříně galanterie a téměř okamžitě mi padne zrak na modré hedvábí. Z kapesného si ho koupím a pak přemluvím babičku, aby mi spíchla letní šaty.

Se zalíbením si prohlížím svůj šťastný odraz ve výloze a zaobírám se otázkou, jestli jsem teď dospělá, když jsem složila i druhou dospěláckou zkoušku a našla si pracovní místo.

„Život je jen náhoda, jednou jsi dole, jednou nahoře...“ tiše si propěvuju a rozpustile pohupuju kabelkou, „...život plyne jak voda a smrt je jako moře...“ Ach, ten pan Ježek je báječný skladatel. Hrůza, že musel emigrovat! Prudce nakloním načesanou hlavu k rameni a malý klobouček s decentní ozdobou na boku se posune na stranu, tedy tam, kam nemá – neposeda jeden! S našpulenými rty ho naučeným pohybem posadím zpátky do týlu, aby vynikla vlnka vlasů nad čelem. Pak si nasliněným ukazováčkem setru rozmazanou maskaru pod očima a nanesu si novou vrstvu sytě rudé rtěnky na oblízané rty. A když se tak na sebe znovu dívám a zastrkávám si zbloudilý pramínek zrzavých vlasů pod klobouček, napadá mě, že jsem vlastně mnohem hezčí než taková Lída Baarová...

Tomu se musím zasmát. Pak se ale zarazím.

Na opačné straně ulice u stánku s novinami stojí důstojník. Chápejte, německý důstojník, zřejmě vysoká šarže! S pobavením mě pozoruje a přitom nedbale kouří. Vidím ho ve skleněné tabuli stejně dobře, jako bych viděla samu sebe v zrcadle. Má na sobě černou slavnostní uniformu a na rukávu vyšitý znak hákového kříže. Nepřehlédnu ani služební zbraň.

Rozklepu se. Jakoby zimou, ale zima to není. Kdo by však neznervózněl, když má utajeného židovského předka?! Kdo by se neděsil při pohledu na nácka, který vás zcela okatě šmíruje, a ještě vás velkodušně oblažuje úsměvy, o které nestojíte?

Safra, co to teď dělá, já snad sním! On mi mává!

Přátelský pozdrav mu samozřejmě neoplatím, ani se neotočím, nepohnu, nic. Dokonce si nejsem vědoma ani toho, že bych snad dýchala...

Mysli, přikazuju si, myslí!

Chlápek zahodí nedopalek na chodník a rozdrtí ho podpatkem. Potom se suverénně vydá přes silnici mým směrem. To už je víc, než dokážu snést. Urychleně si vrazím kabelku do podpaží, aby mi nepřekážela v pohybu, a třemi skoky vlítnu do dveří galanterie. Sem se ten čistokrevný árijec neodváží. A mám pravdu. Trochu si oddychnu, ale na jak dlouho?

Oficír se mezitím vrátí ke stánku. Natáhnu krk, abych na něj pořádně viděla, takže jsem svědkem toho, jak si kupuje noviny. Páni, zdá se, že jsem pěkně přecitlivělá! Protektorátní řeči u nás doma i ve škole mi stačily vymýt mozek. Skoro se tady sesypu, a to jen proto, že na mě civí esesák, o němž se na malou chvíli domnívám, že by mohl být příslušníkem tajné státní policie, který mě zabásne a odvede bůhvíkam k výslechu. To jsou nápady!

Na druhou stranu: všichni členové gestapa mají právo nosit uniformu SS.

Za pultem se ozve prodavačka: „Co vám nabídnu, milostivá slečno?“

„Já –,“ zadržnu se.

Zvolna stočím zrak a tajně pozoruju důstojníka, jak se ramenem opírá o sloupek semaforu, v rukách dnešní výtisk *Národní politiky*. Říkám si, jestli umí česky. Třeba je ze Sudet.

„Jak vám mohu pomoci?“ snaží se ta dobrá žena, ale sotva ji vnímám, jsem jako v horečce.

Jedné zákaznici v řadě za mnou dojde trpělivost: „Heleďte, slečinko, pokud nic nenakupujete, tak odejděte.“

Přikývnu a odvrátím se, na hedvábí v tu chvíli úplně zapomenu. Vylezu před krámk. Nacista si mě podle všeho vůbec nevšímá, pořád si čte...

Tak to bychom měli. Jsem vážně blbá!

Projdu Staroměstskou mosteckou věží na Karlův most. Kličkujíc se vyhýbám pospíchajícím ženám s taškami narvanými nákupy, fešným mužům ve fajnovém obleku a povykujícím dětem, které střídavě chytají barevné balónky a lízají jahodovou zmrzlinu.

Vtom do někoho omylem vrazím, zamumlám omluvu a ještě jednou se ohlédnu přes rameno, čímž se nenápadně ujistím, že jsem stále pronásledována. Tak dobře, tady přestává veškerá legrace. Co po mně ten esesák chce? Moje zbrklé chování a nevídaný spěch mu musejí připadat přinejmenším podezřelé. Možná proto se za mnou táhne jako stín, aby si potvrdil, že nepatřím k odbojářům, ani k židům a ani...

Ach, bude si chtít ověřit mou totožnost?

Zrychlím kroky, už nejsou tak lehké a elegantní, zvedám paty, zvedám kolena, ale stejně mě dobíhá, a do-

konce něco pokřikuje! A protože německy umím, vím, že na mě volá, abych zůstala stát. Znenadání – jako nashvál – zakopnu o uvolněnou dlažební kostku. S výkřikem dopadnu na všechny čtyři, volná zelená sukně se mi vyhrne a odkryje podvazky i značnou část mého pozadí v kalhotkách tělové barvy.

Okamžitě se ke mně seběhnou dvě mladé ženy, ale přibíhající německý důstojník je zpraží chladným pohledem, takže se hnány pudem sebezáchovy klidí pryč. Přitom si něco hlasitě špitají. Blondatý nácek se mezitím sehne, popadne mě pod zpocenými pažemi a pomůže mi na roztřesené nohy.

Zeptá se mě, jestli jsem si ublížila. S bradou skloněnou k hrudníku odtuším, že ne, ačkoliv mám dlaně i kolena ošklivě odřená do krve. Pak mu odstrčím velké ruce ze svých ramen.

Náš slunný byt v malebném domě na Úvoze stojí kousek odtud na Malé Straně a poslední, co bych si přála, je, aby někdo nepovolaný, kupříkladu naše všetečná sousedka paní Tichá, která právě korzuje po Karlově mostě, zašel za mými vlastenecky laděnými rodiči a usvědčil mě z milostného dostaveníčka s nepřitelem.

Vždyť jsme prakticky všem na očích – mladá Češka a esesák!

Zvednu pohled. Důstojník je vyšší a starší, než jsem si myslela. Třebaže má pohledné rysy a hezký nos, je to především německý okupant, a to z něj činí neatraktivní objekt. S údivem zaznamenám jeho úsměv. Vůbec nechápu, čemu se kření, není tu nic k smíchu! Najednou sáhne do svého černého kabátu, srdce se mi zběsile roztluče

a přede mnou se objeví sněhově bílý nažehlený kapesník. Mám sto chutí poslat ho k šípku, místo toho zaskřípu zuby a nechám si ošetřit odřené dlaně. Možná pak odejde, zadoufám.

Nevypadá to hezky, poznamená. Lhostejně trhnu rameny. Kde co nevypadá hezky... Najmě jejich sprostá okupace nevypadá hezky!

Nejlépe udělám, rozhodnu se, když budu předstírat jazykovou bariéru. Snaha se mi vyplatí, protože se vzápětí optá, zda rozumím německy. Nahodím přihlouplý kukuč. Já? Německy? Běž se bodnout, chlapečku.

Oficír si nešťastně povzdychne a k mému překvapení to zkouší česky. Blekotá nesmysly, plete pády i časy, osobní zvrtná zájmena mu pravděpodobně nic neříkají, jakož i rozlišování ženského a mužského rodu. Málem se zakuckám smíchy, když o sobě mluví v ženském rodě. Nakonec se mi představí. A je to tady. Smích mě rázem přejde. Ukáže na mě dlouhým prstem a se špatnou výslovností pronese „jméno“. Zrudnu.

„Musím už jít,“ vylouvám se.

„Jméno,“ trvá na svém a patrně mě nehodlá pustit, dokud se nedozví, jak se jmenuju a kde bydlím.

Ztěžka polknu. Můj nezvaný ruměnc se prohloubí. „Soňa.“

Rozzáří se jako sluníčko. „Sonička?“

Kdepak Sonička, ty blbče! Raději se pakuj, než začnu ječet. „Jo, Sonička,“ směju se s ním, spíš ale ironicky.

Pohnu se z místa, odřená kolena mě šíleně pálí. Ne, ne, zakroučí hlavou a čapne mě za loket. Je jasné, že mi nedovolí jen tak odejít.

Hospitál. Anglicky. Cože? To v žádném případě! Strachy bez sebe se mu opět vyškubnu a s kulháním uteču. Smutně mě pronásleduje pohledem, když už ne kroky. V ruce mu zůstane modrý šáteček, který jsem dostala od sestry pro štěstí.

Jediný důkaz toho, že jsme se kdy potkali...

Červen 2020, Praha

*Život je o tom, že uděláte jeden krok dopředu a dva zpátky. Kamila Foltýnová o tom ví své. Je jí bezmála čtyřicet let, doma má hádavého manžela, po dvou nevydařených umě-
lých oplodněních a odebrání dělohy nemůže mít děti, včera
k tomu ztratila práci a dneska iluze o světě. Co iluze, ztrati-
la své já! Našla Pandořinu skříňku a v ní ukryté rodinné ta-
jemství. Přitom to všechno začalo poměrně nevinně. Úklidem
babiččina bytu a zaneřádného sklepa. Že to bude heroický
výkon, Kamila věděla, babička stihla za poslední čtvrtstoletí
nastřádat hotové poklady, ale že to od základů změnil pohled
na její dosavadní život, netušila.*

*Celé dopoledne se probírala starými věcmi a počínala si
u toho nanejvýš svědomitě. Nechtěla se řadit k těm lidem,
kteří svým příbuzným vyházejí celý život do přistaveného
kontejneru. Neustále si připomínala, že každá zdánlivá ve-
teš je spojena s nějakou vzpomínkou a má svou historii. Jako
třeba table zažloutlá a zčásti zplsnivělá kniha Daphne du
Maurier s nerozluštitelným věnováním nebo tamhleten ob-
rovský lodní kufř, jaký používaly mladé dámy za dob první
republiky.*

Musela se v duchu usmát nad poněkud dětinskými představami, které se jí začaly honit hlavou:

Jak se babička vleče s tímhle monstrem na nádraží...

Jak na něm sedí, když čeká na vlak, vítr jí nadzvedává letní šaty a odhaluje štíhlé nohy...

Jak ho dostrkává do malého kupéčka...

Jak z vlaku vystupuje a rozhlíží se po jistém gentlemanovi, ze kterého se o pár let později vyklube dědeček...

Ke Kamilinu překvapení byl onen monstrózní kufr popluprázdný, našla v něm jen kostěný hřeben se dvěma ulomenými zuby, několik elegantních halenek a jednu černobílou fotografii pečlivě zabalenou do vyšívaného kapesníčku. Smála se na ní zhruba osmnáctiletá dívka s věnečkem kopretin na hlavě.

Kamila mladou ženu ihned poznala. Byla to babička. Že byla ale pořádná kočka! Ty čokoládové oči, ten malý nos, a co teprve ty plné rty! Kamila by dala cokoli za to, aby takhle vypadala. Aspoň na jediný den.

„To nejsem já,“ vyvedla ji z omylu babička, když se na vybledlý portrét bez většího zájmu zadívala.

Kamila se zamračila. Babiččina demence právě dostoupila svého vrcholu. Už nepoznává ani samu sebe. Nárok by na to samozřejmě měla. Letos v září oslaví neuvěřitelných sto let.

„Je to moje sestra,“ dušovala se.

„Cože?“ Kamilina zvědavost znovu ožila. „Sestra?“

„Dvojče,“ uvedla na pravou míru babička.

Kamila zpola nechápavě, zpola udiveně zamrkala. „Tys měla dvojče, babi?! Jak to, že o tom nic nevím?“

„A proč bys měla? Ona už nežije. Dobrých osmdesát let... A mě,“ chytila se za vráscitá ústa, „bez ustání trápí pocit provinění, že jsem z mých sourozenců jediná, kdo po válce zůstal

naživu. Jediná, kdo všechno zdědil... i tenhle byt, kde jsem se narodila a vyrůstala.“

Tolik ze svého života babička neprozradila, co je Kamila na světě. Vždycky byla spíše mlčenlivá a o válce nemluvila, jako by se snad vůbec neodehrála. Avšak o Němcích jako takových mluvila hezky, nikdy na ně nenadávala ani k tomu nenaváděla. Jako spousta jejích vrstevníků nevěřila v kolektivní vinu. Jsou to spíše současníci, kdo se nedokáže oprostít od stigmat minulosti. Vytahují na světlo tehdejší hrůzy a politicky je zneužívají ke svým účelům.

„Hmm, babičko, a povykládáš mi o tom...? O válce?“

„Ne.“

Tak to bylo stručné, pomyslela si Kamila mrzutě. „Proč?“

„Proč? To je mi otázka. Protože to nejsem s to vstřebat. Ani po tolika letech.“ Babička potřásla hlavou. „Někdy jen tak sedím a snažím se zpracovat všechny ty události, které se v letech třicet devět až čtyřicet pět odehrály. Bezvýsledně.“

„Chápu, babičko, ale –“

Stará paní se viditelně roztrásla. „Ale nic!“ přerušila vnučku ostře. „Nikdo to nemůže pochopit, pokud to sám nezažil. Jak jeden mrňavý uřvanec se směšným knírkem dokázal zfanatizovat své spoluobčany a zničit všechno kolem sebe. Národy, kulturu. Víš, zpočátku se mu kdekdo smál. Dělali jsme si legraci z jeho nabubřelých póz i jeho fanatických řečí. Při svých proslovech prskal a vypadal přinejmenším jako blázen. Jenže už v sedmatřicátým se nesmál nikdo!“ Babička sklonila bradu k hrudníku a opět se zahleděla na fotografii své sestry-dvojcete. „Já... nechci to prožít znovu, Kamilo, a to by se stalo, kdybych ti o válce vyprávěla.“ Po líci jí zvolna stékala jedna tučná osamělá slza. „Ach, život si s naší generací krutě zahrál.“

Najednou se schoulila do sebe. Nebesa, kdysi žila ze dne na den, z hodiny na hodinu, z minuty na minutu, někdy dokonce ze vteřiny na vteřinu! Na nic nezapomněla, a přece jsou její vzpomínky jako fragmenty. Zavřela oči, aby jim unikla, ale byla to marná snaha. Až příliš dobře si je vybavovala...

Kamila poposedla. Byla jako na trní. „Tak mi aspoň vyprávěj o svých rodičích,“ odvážila se. „Jací byli?“

„Tvrdí,“ řekla babička a na důkaz svých slov si hlasitě povzdychla a odložila vzácnou památku do klína. „Ke všemu jsi potřebovala jejich souhlas. A že jsi třebas dosáhla věku dospělosti, je nezajímalo. Ale nemysli si... I přes všechny křivdy, kterých se na mně dopustili, a že jich bylo dost, jsem se stále snažila projevovat jim patřičnou úctu i lásku. Jenže v časech před válkou i během ní to bylo čím dál těžší. Situace to nedovolovala. Vděk za to, že jsme se mohli narodit, šel stranou. Prokazování vzájemné úcty a projevování váženosti osobě, se kterou zrovna hovoříme, jakbysmet. Každý si hleděl svého. Každý si nesl svůj vlastní kříž. Já, moje sestra, bratr Jirka i ti ostatní.“ Ztrápeně složila hlavu do dlaní.

Kamila se lekla. Přehnalá to s nátlakem a teď toho litovala. „Nechtěla jsem tě rozesmutnit, babičko,“ omlouvala se rychle a roztřeseně v reakci na babiččin nepřehlédnutelný žal. „Jsem hloupá,“ zvolna se zvedala, že odejde. Babička se potřebovala vyplakat – sama a v klidu. „Vůbec jsem se neměla ptát, je mi to líto. Půjdu –“

„Počkej!“ zvolala stará paní a s trhnutím vzhledla. „Udělej nám čaj, meduňkový, a já...“ setřela si kapesníkem slzy z tváří, „já ti budu vyprávět. Budu ti vyprávět, jaké to je, když tě obchází strach a smrt.“

PRVNÍ ČÁST

RODINA

červen 1939 — srpen 1939

VŠUDE DOBŘE, DOMA NEJLÍP

červen 1939

Sotva se za Julčou Neumanovou zavřou dveře, strhne se povyk, jaký naše rodina už dlouho nezažila a pravděpodobně nezažije. V očekávání věcí příštích sebou hodím na polstrovanou pohovku, nohy natáhnu před sebe a překřížím v kotnících. Musím se tomu cirkusu okolo smát. Ale jak se tak dívám, jsem zatím jediná.

„Juráši, synáčku, už se s ní přestaneš vídat,“ řekne maminka rozhodným tónem a mne si u toho neklidné ruce.

Bráška se chytne za hlavu, jako by ho bolela. „Jenže, mami, já mám Julii rád a chci si ji vzít!“

„Vzít?! Mě snad porazí. To ti zakazuju!“ vykřikne maminka a stupeň mnutí rukou se o něco málo zvýší.

„Přivedeš nás do neštěstí, chlapče,“ zabrblá babička Gregorová, zatímco opatrně usedá vedle mě na pohovku, která se pod její tíhou prohne. „Na, dokud je horký,“ nabídne mi šálek heřmánkového čaje s medem a citrónem – tak, jak ho mám ráda. Pohledem jí poděkuju, teprve pak se zaměřím na tatínka, který rázně přistoupí k oknu, nasadí si brýle a zády k nám pronese: „Pak si začni hledat bydlení, mladý pane...“ Jeho silný hlas zní ne-

kompromisně. „Tady s ní nebudeš! Nedovolím, abys přítomností té dívky ohrozil matčin život.“ Obrátí se. „Nebo život svých sester.“

„Bože! Julinka je člověk z masa a kostí, jak o ní můžete takhle mluvit! Bojí se stejně jako my, možná ještě víc. Jen si vzpomeňte, co se událo za Křišťálové noci v Sudetech!“

„Je to židovka!“ zařve maminka. Hned nato si přiloží kapesníček na rozšklebená ústa a zrakem vyhledá otce, své záchranné lano – omluvně a s veškerou bolestí svého srdce se na něj zadívá, načež pohodí rameny a s pláčem uteče z pokoje. Chápu ji. Má neustálý strach z prozrazení, neboť jen málokdo z příbuzenstva ví, že její biologická matka byla polská židovka. To znamená, že je maminka míšenec prvního stupně. Nebo druhého? Čert aby se v tom vyznal. Naštěstí o tom nemá záznam na matrice, potažmo v dokladech. O to se postaral již zesnulý dědeček Radoslav Lír hned poté, co se podruhé oženil – s maminčinou macechou, babičkou Lírovou. Je to tajemství, které nesnese boží světlo, říkával. Jeho prozíravost mě dodnes fascinuje. Jako by věděl, že si jednou budeme muset opatřit osvědčení o nežidovských předcích. Protože kdo onen úřední papír nedostane – čili svůj bezúhonný původ neprokáže –, má u třetí říše zaděláno na problém.

Jirka si vrazí ruce do kapes, zároveň odmítavě završtí hlavou a stiskne rty. „Máte snad stejné smýšlení jako Áda?“

„Ty malej zmetku!“ Tatínek se k Jirkovi přižene jako větrná smršť a uhodí ho přes tvář hřbetem ruky. Tvrdý políček se rozlehne celým obývánkem. Babi Gregorová zalapá po dechu, na můj vkus poněkud teatrálně, děda

Gregora vyfoukne oblak modravého kouře ze své módní fajfky a raději se vůbec nevyjadřuje. Jirka se drží za planoucí tvář. Za nic bych s ním neměnila. Tatínek má pádnou ruku.

„To jméno už nechci slyšet,“ upraví si kostěné brejličky, které mu sjely na špičku nosu, a otočí se kolem své osy, aby nám všem ušetřil výhružný pohled. U dědy, coby starého lišáka, se zdrží o poznání déle. „Od nikoho z vás!“ dodá pro jistotu. „Vyjádřil jsem se dost jasně?!“ bodne ukazovákem do vzduchu.

„Ládo, neukazuj mi tu prstem,“ napomene ho babička. „Je to neslušné.“ Její připomínka vyzní tak nějak směšně – alespoň mým uším. Děda se tiše pochechtává, přičemž si prohlíží dýmku, a na bráchu teď vůbec nevidím, krčí se za rozběsněným tatínkem, který si vjede prsty do vlasů, čímž si zničí dokonale napomádovaný účes.

„Paní matko,“ řekne tatínek s povzdechem, „jste vedle jak ta jedle.“

Babička trhne ramenem a skloní vrásčitou bradu na hrud'. Očividně se vzdává dalších poznámek. A já? Rychle sklopím zrak k hrníčku s červenými růžičkami, který s nekonečnou opatrností držím za křehké ouško. Malíček mi u toho trčí do výše jako stanový kolík. Nasávám jemnou bylinkovou vůni, tiše usrkávám a přemýšlím. Jirka mi nasadil brouka do hlavy...

Židé v rajchu mají po večerech zákaz vycházek mezi „slušné lidi“. A jejich děti si nesmějí hrát na veřejných místech. Už asi postě mi běží hlavou, že tímhle to nekončí, že tohle je teprve začátek. Zákon o ochraně německé krve a německé cti z roku 1935 je toho dokladem.

„Narukuju!“ zahrozí Jirka a jeho pevný postoj s rukama v pěst tomu rozhodně nasvědčuje.

„Ať tě to ani nenapadne. Hlupáku!“ zlobí se babička. „Takový nesmysl!“ Samou nervozitou položí podšálek se šálkem na stoleček před sebou. Určitě má obavy, aby jí nevypadl z roztřesených rukou. Na svém míšeňském porcelánu a křišťálu si ukrutně zakládá. Proto jsem žádný podšálek nedostala – dva exempláře jsem už rozbila.

Děda Gregora se v křesle zavrtí. To dělá vždycky, když má něco důležitého na srdci. „Vážení,“ hlesne a vzápětí se ošklivě rozkašle, takže to chvíli trvá, než se zase rozpovídá. „Je na světě málo zla, abychom si ho dělali i v rodině? Mám za to, že je Jiřík dospělý muž. Nechejme ho jednat podle svého.“

„Ještě ho ponoukej, dědo!“ okřikne ho babička. „Nejradši bych tě poslala klečet do kouta, aby ses srovnal,“ brebte a není vůbec jasné, komu byla zmiňovaná pohružka určena. „K čemu bude, Jurášku, že se dáš k cizineckým legiím, když nás Němci už zabrali? Pche, protektorát Čechy a Morava! Hnus je to! Roztahují se tu, jako by jim Praha dávno patřila! Jako by jim všechno a všichni patřili.“

„Babi!“ Ester, moje o patnáct minut mladší sestřička, která se po Juliině kvapném odchodu pilně činila v kuchyni, teď vstoupí do pokoje s děsem ve tváři. Předešlý rozhovor jí ušel, slyšela pouze jeho konec. Odloží těžký tác na jídelní stůl uprostřed místnosti a okamžitě se ujme role hostitelky. „Němci zase odtáhnou,“ konejší babičku s takovou jistotou v hlase, že se musím ptát, koho tím výrokem chce přesvědčit.

Babička tomu příliš nevěří. Není to tak dávno, co henleinovci na kobercích z lučních květin obsadili Teplice-Šanov, a vůbec všechny pohraniční oblasti Československa, a co s dědou přijela na pražské Wilsonovo nádraží, v rukou a na zádech jen to nejnnutnější a v uplakaných očích prosbu o laskavé slůvko a ubytování.

Tatínek si unaveným pohybem promne tvář. Vyhlíží přepadle, až staře. Určitě probděl půlku noci. „Esto, sedni si,“ poprosí ji.

Ester si ho nevšímá a dál si chystá dezertní talířky. „Chtěli jste něco dobrého na zub, tak jsem něco přinesla. Chceš jeden, nebo dva kousky?“ zeptá se mě a ukáže nožem na mramorovou bábovku.

„Dva.“

„Jeden jí bude stačit,“ vloží se do toho babička Gregorová. „Dbej na svou siluetu, Soničko. Už teď jsi dost prsatá.“

Ester mě napodobí a zvedne oči v sloup, potom se rozhlédne. „Kde je maminečka?“

A jsme zpět u problému číslo jedna.

„Jiřík se nám buďto ožení s Julií Neumanovou, anebo narukuje do války, která ještě ani nezačala,“ informuju sestru, když se k tomu nikdo jiný nemá. „První se nelíbí mamince ani tatínkovi a to druhé nikomu.“

Ester se na mě usměje, utře si ruce do zástěry a sedne si mi do klína. Se smíchem se obejmeme. „Hlavně že my dvě zůstaneme vždycky spolu, že jo, Soňo, Soničko? Řekni!“

Šťastně přikývnu. „Ano. Jsme spojené jednou pupeční šňůrou.“ Dvojčata. Sestry na život a na smrt...

„Dost bylo řečí,“ ozve se táta, zakousne se do vlastní

porce a prstem sbírá drobky z klína. „Jirko, měj rozum. Zůstaň na univerzitě a uč se, dokud to jde. Nevíme, jestli nezavřou školy, pak bys měl po legraci.“ Dožvůká sousto a naváže: „Na Julii Neumanovou zapomeň. A vy, paní matko,“ natočí se k babičce, „snažně vás prosím, přestaňte vést hloupé dohady. Válka. Válka. Strašíte děvčata.“

„Pane otče, tahle debata nemá cenu! Cpete se bábovkou, zatímco tam venku,“ celý rudý až za ušima Jirka máchne rukou směrem k oknu, „jsou lidé, kteří jsou odváženi na deport do Dachau a –“

„Jirko, asi bys měl vážít slova,“ upozorní ho děda nakonec. Všimnu si, že si tře nohu. Tedy spíš kus pahýlu, který mu zbyl jako takový suvenýr z jedné bitvy za Velké války. Třicetitunový tank mu přejel přes pravý nárt. Bez anestezie a utišujících léků pak prodělal amputaci takřka celého chodidla.

Naznačím Ester, aby se odsunula za babičkou. „Ukažte, dědečku, já vám to rozmasíruju...“ V poslední době ho často vídám, jak se klepe bolestí. Tvrdí, že záškuby přicházejí z té části těla, která tam už není.

„Jsi hodná,“ poplácá mě po tváři. Zdá se být dojatý.

„Ále,“ zasměju se a vtisknu mu hubičku na pichlavé šedobílé strniště, „...když pomáhám cizím, co bych nepomohla vlastnímu dědečkovi?“

„A jak se ti vůbec líbí práce v nemocnici na Vinohradech?“ vyzvídá děda. „Není to tam náročné?“

„Občas.“ Hlavně čtyřicetihodinové směny mi lezou krkem. „Ale nedělejte si starosti, dědečku. Od začátku jsem věděla, do čeho jdu. Holt povolání ošetřovatelky

není žádný med. Máme sto dvacet lůžek na čtyři civilní sestry a jednu řádovou.“

„Nikdo mě tu nebere na vědomí,“ postěžuje si Jirka a chybí už jen vzteklé dupnutí nohou. Rozhostí se rozpačité ticho. Kukačkové hodiny hlasitě tikají. Tik tak. Tik tak. V kuchyni zasyčí pára. Ester předtím postavila vodu na cikorku. Jirka přehnaně vzdychne, aby nám dal najevo, jak jsme nemožní, a pak se rozběhne do svého pokoje.

Babi s dědou si o něco později pustí rádio. Pěkně se přitom zapotí, protože jim nejde naladit správná stanice. V bedně to stále chrčí a škytá. Děda nadává a Ester ho ve sele popichuje. Jenže babička Gregorová touží po dalších morbidních novinkách, a tak se ani jeden z nich nevzdává.

„Zažili jsme světovou válku,“ podotkne hlasitým šepotem a děda jí slabě přizvukuje, „a teď Hitler a ještě tohle!“ bouchne sevřenou pěstí do neposlušného radiopřijímače.

„Dokdy zůstaneš?“ žduchne mě do ramene Ester a tváří se smutně, koneckonců jako pokaždé když mi končí volno a já musím zpátky na ubytovnu, potažmo do práce.

„Do zítřka. Ještě mě nemáš dost? Zase budeš mít pokojíček sama pro sebe,“ připomenu jí.

Ester se rozesměje, ale hned zase zvažní. Dívám se na ni a jako bych viděla samu sebe – tak jsme si podobné. Jako vejce vejci. „Bude válka? Co myslíš?! Ach Soňo, Soničko, pověz mi pravdu,“ naléhá. „Je v nemocnici hodně zraněných vojáků?“

„Jak tě to napadlo? Ester, válka není a nebude. Babička přehání.“

„Jenže... všude po Praze se procházejí vojáci –“

„Esesáci!“

„To je jedno. Vyjde to nastejno.“

„Asi máš pravdu.“

„Musím s tebou mluvit,“ špitne mi za chvíli do ucha.

Mrknu na ni. Tváří se strašně tajnůstkářsky. „Tak mluv,“ pobídnu ji zvědavě, ale úkosem zkontroluju prarodiče, kteří stále drží čestnou stráž nad rádiem a pokoušejí se ho přivést k rozumu.

„Tady ne,“ nesouhlasně zavrtí hlavou. „Někde venku.“

„V cukrárně U Myšáka?“ navrhnou.

„Proč ne,“ přitaká, vstane a začne sklízet ze stolu. „Kam jdeš?“ křikne pak na mě, když si všimne, jakým tempem spěchám na chodbu. „Ty mi nepomůžeš? V kuchyni leží kopa nádobí. A dědeček chtěl *kapucíno*.“

„*Kapucíno* jsem chtěl před půlhodinou! K bábovce,“ ozve se děda obratem, aniž se na nás podívá.

Ale jo pořád, pomyslím si. „Hned jsem u tebe,“ odbydu sestru vypláznutím jazyka. „Jen se kouknu, jak je na tom Jirka.“ Když zaklepu na dveře jeho soukromého království, vůbec se neozve. Trucuje. Opatrně nakouknu dovnitř.

Jirka sedí na palandě naproti dveřím a mračí se. „Co chceš!“ vypálí nepřátelsky. „Taky mi hodláš dávat kázání?“

„Copak já... já jsem černá ovce rodiny. Místo vysoké ošetrovatelské školy. Místo slušného platu a bytu nemocniční strava a postel na ubytovně pro ošetrovatelky. Místo manžela celoživotní celibát.“

„Jednoho dne se stanu ředitelem nemocnice a změním dějiny,“ maluje si. „Každá diplomovaná sestra má právo na normální život. Rodinu a děti.“

„Vznešený cíl, a pokud se ti to podaří, budu vděčná. Zatím musíš dostudovat medicínu a potom se uvidí.“

Poplácá na místečko vedle sebe. Neváhám a vlezu si za ním pod deku. Potom se k němu přitulím. Na jazyku mě svrbí přešršel nevyslovených otázek. Začnu s první. „Řekni, tolik ji miluješ?“

„Julii?“

„Hm.“

„Nevzdám se jí, Soňo! Máma s tátou se můžou třeba i na hlavu stavět. Když se s ní ožením, bude patřit k nám.“

„Mýlíš se, Juráši, to ty budeš patřit k nim. Každý tě bude soudit coby manžela židovky. Ale víš ty co? Nikdy jsem nebyla zamilovaná, takže ti vlastně závidím.“

„Pokud se aspoň jednou v životě nezamiluješ, jako bys život neprožila,“ souhlasí zasněně.

Položím ucho na jeho srdce. Bije silně. Pro a za Julii. „Čekání na lásku unavuje. A já si ji při svém povolání nemůžu dovolit. Bydlím, jím a souložím v nemocnici.“

„Soničko, nerad ti беру iluze, ale beztak přečkáš půl života...“

„A prospíš,“ dokončím za něj s očima obrácenýma dovnitř lebky. „A taky –“

Jírka se dá do smíchu. „Pšt, už nic neříkej, tady mají i stěny uši. A Ester...“

„Ester,“ předběhnu ho a krátce zaváhám, neboť nenačázím ta pravá slova, která by moje dvojče vystihla. Pak na to přece jen kápnu. „Je nevinná.“ Panna narozená ve stejnojmenném znamení zvěrokruhu.

„Nezapomeň na naivní,“ doplní mě brácha a prstem rozhoupe jednu z mých dlouhých štrasových náušnic.

„Neřekla bych, že je přímo naivní. Ale tělesná láska je pro ni tabu.“

„Ha, zato ty jsi veselá kopa, jak jsem slyšel.“

Vzhlédnu. „Cože?!“ Štípnu ho do paže, až vyjekne. „A co jsi slyšel!“

„No,“ zatahá se za ušní lalůček, náhle velmi rozpačitý, „kluci z fakulty mi říkali, že tě onehdy viděli na taneční zábavě. Prý ses tam dost odvážala. Poslouchej, Soňo,“ pohladí mě po zrzavých vlasech, „dávej bacha, abys nevyfasovala nálepku lehké děvy.“

Zacukají mi koutky. „Dám.“

„Dobře,“ řekne, ale nebere mě vážně. „A teď mi to slib rukou dáním. Protože, nejdražší sestro, lásku nepoznáš tak, že se k ní promuchluješ.“

„Jurášku, jsem mladá a chci si užít!“ Líbnu ho na ochmýřenou tvář. „Nejdu s každým chlapem, který se namane, abys věděl. Vybírám si.“

Jirka potřese hlavou. Chvíli mlčíme, ale pak mi to nedá. „S tím narukováním jsi to myslel vážně?“

„Já ti nevím. Kluky z ročníku už naverbovali. Odjeli do Polska. Chci se k nim přidat.“

Tím mě naprosto dostane. Bráška má bojovnost v krvi a za to ho moc obdivuju, ale představa, že se jako nějaký dobrodruh dostaví na československý konzulát v Krakově, mě nesmírně ubíjí. Ale nic jiného by mu stejně nezbyvalo, protože naše vlastenecká armáda byla rozpuštěna před třemi měsíci. V podstatě neexistuje.

„Ty nemáš strach?!“ zeptám se naoko lhostejně.

Jirka se zachmuří. Vidno, že dumá, co a hlavně jak má odpovědět. „Jistěže mám, ale něco přece dělat musíme!“

Zamyšleně nakloním hlavu a zkoumavě si ho prohlížím. Bojím se zeptat... „Takže jestli to chápu dobře, jsi připravený obětovat se pro svou vlast?“

„O tom vůbec nepochybuj! Podívej, Soňo, proti nám stojí celý svět. Francie ani Británie nám nepomůžou. Vykašlali se na nás. Polsko je stejně ohrožené jako my.“

„Ale tatínek...“

„Podívej, náš otec mluví o všem možném, ale o tomhle nikdy. Pracuje na univerzitě, informace má z první ruky. On ví, jak se věci mají.“

Do Jirkova pokojíčku připluje Ester s úsměvem od ucha k uchu. S nějakým klepáním se neobtěžuje. To se dalo čekat. Hupne k nám na postel, odkopne pantofle a zastříhá nohama.

„Esto, tvoje nohy!“ zhrozím se při pohledu na její obnažené prsty a úzká chodidla samý krvavý puchýř, z nichž nejméně polovina potřebuje propíchnout. Divím se, že s tímhle dokáže vůbec chodit, natož baletit!

Jirka přiblíží nos k vybočenému palci s napůl strženým nehtem. „Ouhá, to je děs,“ konstatuje a zkříví obličej. Ester se zakření a zahákne zraněný palec o sousední prst, jako by ho chtěla schovat.

„Ne, milácci moji, to je život v piškotech! Prostě sladké nožičky.“ Hnědá očka jí září a mně i přes veškeré štěstí, které mě právě chytá za srdce, běží hlavou, že tu takhle pospolu sedíme naposledy, protože nás čas a osud rozdělí. Už brzo, brzičko.

~ ~ ~

Houpeme se s Ester na zahradě za domem. Na okamžik se zastaví čas, hrozba války odplouvá společně s ranní mlhou a my jsme zase ty dvě malé holčičky s roztomilými dolíčky ve tváři, od sebe k nerozeznání, neposedné a upovídané jako dobře předoucí kolovrátek. Ester má na sobě rovné puntíkaté šaty, stejné jako já, dlouhé rusé vlasy rozpuštěné jako divoženka, zatímco já je mám svázané stuhou do koňského ohonu, který mi sahá až po zadek.

„Všichni jsou na jedno brdo,“ svěří se mi Ester a zastaví houpačku.

„Kdo?“ nechápu.

„Přece chlapi.“

„Páni! Co to máš za výrazy?!“ zařvu smíchy. „To bych do tebe neřekla, sestřičko.“

„Trhni si nohou,“ nafoukne se.

Ty brdo. „Už jsem si trhla a co teď?!“

Ester cosi nesrozumitelného zabručí.

Vyměním si s ní místo na houpaždě, dosednu na prkno, pořádně se odrazím nohama a už letím vysoko do vzduchu. Musím se pevně chytnout lana, protože mám ráda rychlou jízdu.

Ester, ta citlivka, začne jančit. „Soňo!!! Přestaň s tím, je to nebezpečné!“

Směju se. Jsem šťastná. Ohon letí za mnou jako chvost komety.

Babi Gregorová se vykloní z okna kuchyně, aby zjistila, co se děje a proč ten strašný křik. Všetečka jedna. „Soňo!“ pohrozí mi velkou vařečkou. „Už ale dost.“

Rozhíhňám se snad ještě víc, jejich strach mi připadá

nepřiměřený situaci. Svěží vánek mi brouzdá po obličejí. Bosé nohy zastudí. Ester stojí o kus dál, ruce v bok. „Jsi praštěná! Děláš, jako by ti bylo osm.“

„Ne, jen o deset víc!“ volám s námahou. Předklon, záklon. Letím do nebes!

Babiččin tmavý pohyblivý stín v okně zmizí, místo něho se tam objeví maminčina hlava, v krátkých vlasech natáčky, které si spěšně sundává. „Snídaně!“ zavolá.

Ester mámě zamává, ale já si jí nevšímám. Nechci snídat, chci si... hrát.

„SOŇO!“

A jéje. Tenhle mámin tón znám. Zabrzdím a vyryju pod sebou hlubokou rýhu do země. Ester špulí své sladké rty, taky se durdí, ale sotva ji popadnu za pěstěnou ruku a zapumpuju s ní, směje se se mnou. Obě se pak ženeme k zadním vchodovým dveřím, za nimiž trůní kamenné schodiště vedoucí přímo do našeho vzdušného čtyřpokojového bytu v prvním patře. Vpadneme dovnitř jako velká voda a hned se vydáme za hlasy do obývacího pokoje. A to právě včas na další zábavné dějství. V hlavní roli táta s babičkou.

„Paní matko, kolikrát vám mám říkat, abyste nekrmila holuby na balkóně! Už zase je celý posraný.“

Babi Gregorová se zatváří navýsost uraženě. „Kde je to posrané, kde?“

„Všude, paní matko, všude! Stůl, lavice, zábradlí... Mám pokračovat? Kdo to má pořád uklízet?“

„Ale Ládičku,“ ozývá se babička ukřivděným hlasem, „když oni jsou má jediná radost.“ Jako na protest se vysmrká do papírového ubrousku a posléze se pustí do jeho šhubání. Pod nohy jí padá uměle vytvořený sníh.